

IBELONG

Stop invizibilității.
Stop apatridiei.

RAPORTUL REZUMATIV AL CONSULTĂRILOR

BUNE PRACTICI PRIVIND IDENTIFICAREA ȘI PROTEJAREA
PERSOANELOR APATRIDE DIN EUROPA

1. Preambul

Sunt sute de mii de persoane în Europa care sunt apatride sau de naționalitate necunoscută. Cel mai mare număr de persoane apatride se află în țările europene afectate de dizolvarea Uniunii Sovietice. Apatridia reprezintă o problemă și în statele din sud-estul Europei, unde dizolvarea Republicii Socialiste Federale Iugoslavia, efectele conflictelor și al deportărilor în regiune, precum și lipsa accesului la serviciile de stare civilă a lăsat cu precădere membrii grupurilor etnice minoritare fără o naționalitate. Deși apatridia rămâne o problemă ascunsă în multe țări, persoanele apatride se regăsesc peste tot în Europa, din Scandinavia, până la Mediterană.

Convenția din 1954 referitoare la statutul persoanelor apatride¹ (Convenția din 1954) stabilește un regim pentru protejarea drepturilor persoanelor apatride. Conform Convenției din 1954, Statele au obligația de a stabili proceduri pentru a identifica persoanele apatride de pe teritoriul lor, inclusiv pe cele aflate în detenție, care nu pot fi expulzate. Această identificare le permite imigranților să obțină drepturi de reședință legale și sigure, aspect care, la rândul său, le permite să se bucure de drepturile fundamentale ale omului și să acumuleze numărul de ani de reședință necesari pentru naturalizare. Măsura 6 din Planul global de măsuri UNHCR pentru eradicarea apatridiei: 2014-2024² face apel la State să acorde un statut protejat imigranților apatrizi, prin stabilirea procedurilor de identificare a apatridiei (în continuare, SDP) și să faciliteze naturalizarea acestora. La nivel global, există cel puțin 30 de SDP³, dintre care 16⁴ sunt în Europa. Numărul de țări europene cu un SDP a crescut constant în ultimii ani.

În contextul campaniei UNHCR #IBelong pentru eradicarea apatridiei⁵, și ținând seama de numărul din ce în ce mai mare de State interesate de stabilirea unor SDP sau de îmbunătățirea SDP-urilor existente, UNHCR a organizat Consultări pe tema bunelor practici în identificarea și protejarea persoanelor apatride din Europa (în continuare, Consultările) cu oficialitățile guvernamentale, pentru a discuta despre dificultățile și bunele practici asociate implementării SDP-urilor în Europa. Consultările au avut loc la Madrid, în perioada 20-21 octombrie 2022, și au fost găzduite de Directorul General pentru Politici Interne din cadrul Ministerului de Interne al Spaniei. Acestea au preluat modelul unei întâlniri similare organizată de UNHCR la Bruxelles în 2015.

Printre participanții la Consultări s-au numărat 36 de reprezentanți guvernamentali din 31 de țări: Albania, Armenia, Austria, Azerbaidjan, Belgia, Bulgaria, Croația, Cipru, Republica Cehă, Estonia, Finlanda, Franța, Georgia, Grecia, Ungaria, Irlanda, Italia, Letonia, Luxemburg, Republica Moldova, Muntenegru, Țările de Jos, România, Serbia, Slovacia, Slovenia, Spania, Elveția, Turcia, Regatul Unit; precum și reprezentanți ai Rețelei europene pentru apatridie⁶, precum și experți UNHCR în domeniul apatridiei din regiune.

2. Punctele cheie ale discuțiilor

Participanții la Consultări au fost întâmpinați de Reprezentantul UNHCR în Spania, dna Sophie Muller, și de către Directorul General pentru Politici Interne din cadrul Ministerului de Interne al Spaniei, dna Carmen Lopez Garcia. Ambele au reiterat importanța determinării statutului pentru protejarea persoanelor apatride și relevanța schimbului de idei și bune practici între State.

„Identificarea apatridiei este esențială, pentru a ne asigura că persoanele apatride au acces la drepturile care le sunt conferite prin legislația internațională până la găsirea unei soluții la situația lor” – Sophie Muller, Reprezentant UNHCR în Spania

„Persoanele apatride din Spania au acces la toate drepturile care le sunt conferite prin legislația internațională, inclusiv dreptul la reședință, libertatea de circulație, dreptul la muncă și accesul la serviciile sociale” – Carmen Lopez Garcia, Director General pentru Politici Interne din cadrul Ministerului de Interne al Spaniei

După discursurile introductive, dna Valeriia Cherednichenko, Responsabil pentru apatridie în cadrul Biroului regional UNHCR pentru Europa, și dl Chris Nash, Directorul și Co-fondatorul Rețelei europene pentru apatridie, au făcut o trecere în revistă a procedurilor curente de determinare a apatridiei din Europa, și au evidențiat beneficiile identificării de către State a persoanelor apatride de pe teritoriile lor.

Cea mai mare parte a consultărilor s-a axat pe patru teme principale: (1) structura și locația procedurilor de determinare; (2) garanțiile procedurale; (3) evaluarea pretențiilor; și (4) drepturile conferite după confirmare. Concluziile sintetizate de mai jos nu reprezintă neapărat opiniile individuale ale participanților și nici nu sunt în mod necesar cele ale UNHCR, însă reflectă în linii mari principalele puncte comune și recomandări rezultate în urma discuțiilor.

A) Structura și locația procedurilor de determinare a apatridiei

Bună practică: înființarea unui grup de lucru inter-instituțional pe tema apatridiei în Georgia

Dna Ketevan Betlemidze, președinte al Agenției de dezvoltare a serviciilor publice din Georgia a subliniat rolul important al grupului de lucru inter-instituțional pe tema apatridiei (Grupul de lucru), înființat anterior aderării Georgiei la Convențiile ONU privind apatridia și din care fac parte toate instituțiile guvernamentale competente, ONG-urile partenere și UNHCR, pentru a progresa în direcția gestionării problemei apatridiei în Georgia. În prezent, Grupul de lucru lucrează la un Plan de măsuri pentru eradicarea apatridiei.

Aspecte cheie

- O serie de țări și-au stabilit SDP-urile la momentul aderării la Convenția din 1954. Printre acestea, se numără Georgia, Republica Moldova, Spania și Turcia. Alte țări, precum Bulgaria, au stabilit SDP-urile după aderarea la Convenția din 1954.
- Studiile de cartografiere pe tema apatridiei au confirmat stabilirea SDP-urilor într-o serie de țări, inclusiv Bulgaria, Portugalia și Regatul Unit.
- Grupurile de lucru inter-instituționale și amendamentele legislative relevante au facilitat stabilirea SDP-urilor în țări precum Bulgaria, Georgia și Azerbaidjan.
- UNHCR a jucat un rol semnificativ în susținerea stabilirii SDP-urilor prin oferirea de expertiză tehnică și facilitarea schimbului de informații și bune practici între țări.
- SDP-urile pot fi stabilite prin lege sau printr-o ordonanță guvernamentală și pot fi atât de natură administrativă, cât și judiciară. Majoritatea SDP-urilor stabilite prin lege sunt de natură administrativă, însă, în câteva țări, apatridia este determinată prin intermediul instanțelor. Acesta este și cazul Belgiei și Țărilor de Jos. Italia are atât proceduri judiciare, cât și administrative implementate.
- Majoritatea țărilor au inclus definiția persoanelor apatride din Convenția din 1954 în legislația națională, inclusiv Franța, Italia, Letonia, Republica Moldova, Turcia și Regatul Unit. Câteva țări au recunoscut că definiția inclusă în legislația națională omite elemente cheie, cum ar fi trimiterea la „conform prevederilor acestei legi”.
- Dificultățile și obstacolele identificate în stabilirea SDP-urilor includ preocupările referitoare la un potențial „factor de atracție”.

Recomandări

- ✓ Aveți în vedere desfășurarea de studii de cartografiere pe tema apatridiei, pentru o mai bună înțelegere a profilului populației apatride din țară.
- ✓ Aveți în vedere stabilirea unui mecanism dedicat pentru determinarea apatridiei în conformitate cu Convenția din 1954. Țările cu SDP-uri nu au raportat niciun factor de atracție ca urmare a stabilirii acestora.
- ✓ Creșterea nivelului de conștientizare și extinderea cunoștințelor legate de SDP-urile existente în rândul agențiilor guvernamentale competente, inclusiv oficialitățile de aplicare a legii, pentru ameliorarea identificării potențialelor persoane apatride.
- ✓ Consolidarea furnizării de informații cu privire la procedura SDP către solicitanții apatrizi, pentru asigurarea unui acces semnificativ.

B) Garanții procedurale

Bună practică: adoptarea procedurilor privind determinarea apatridiei în Republica Moldova

DI. Iulian Popov, Șeful Directoratului din cadrul Biroului pentru imigrare și azil din Republica Moldova, a făcut o trecere în revistă a garanțiilor procedurale existente în SDP-ul din [Republica Moldova](#). Acesta a explicat că SDP-ul poate fi inițiat din oficiu de către autorități și că include un interviu obligatoriu; dreptul la reprezentare legală; dreptul la servicii gratuite de interpretariat; o limită de timp de 12 luni pentru pronunțarea unei decizii; dreptul de ședere până la depunerea unei cereri; sarcina comună a probei; emiterea unui document de identitate temporar pentru solicitanții de SDP; dreptul la muncă pentru solicitanții de SDP; dreptul de a depune contestații; considerente speciale de protecție pentru copiii neînsoțiți și cei cu probleme de sănătate mentală care necesită un tutore legal; și o abordare flexibilă la lipsa răspunsului din partea autorităților străine.

Aspecte cheie

- Majoritatea țărilor au SDP-uri centralizate, care necesită depunerea unor solicitări scrise în limba oficială a țării respective, inclusiv Spania și Bulgaria.
- O serie de țări au luat măsuri pentru facilitarea accesului la SDP, inclusiv prin acceptarea solicitărilor la nivel regional și local, renunțarea la taxele pentru depunerea solicitărilor și oferirea de servicii de interpretariat. De exemplu, Bulgaria acceptă solicitările depuse la birourile regionale, fără nicio limită de timp sau taxe pentru depunere și are un site web dedicat, cu informații despre SDP în mai multe limbi. Spania are o procedură centralizată, prin care solicitările pot fi depuse la diferite organisme guvernamentale, existând ONG-uri finanțate de stat care oferă servicii de interpretariat.
- Printre țările care permit inițierea din oficiu a procedurii de către autoritățile competente se numără Republica Moldova și Spania. În Irlanda, se fac sesizări ad-hoc din procedura de azil în cazurile de posibilă apatridie.
- Majoritatea statelor suspendă SDP până la pronunțarea unei decizii definitive în procedura de azil, în cazul solicitărilor care vizează atât statutul de refugiat, cât și de persoană apatridă. În Franța, procedurile de determinare statutului de apatrid și de azil sunt combinate dacă sunt depuse ambele solicitări, acordându-se statutul de „refugiat apatrid” în situațiile relevante.
- Majoritatea țărilor cu SDP-uri organizează interviuri individuale, fie obligatorii, fie opționale.
- Asistența juridică gratuită este sau urmează să fie disponibilă în curând în majoritatea țărilor participante, inclusiv în Bulgaria, Spania, Țările de Jos, Luxemburg, Franța, Italia, Republica Moldova, Turcia, Ucraina și în situații excepționale în Regatul Unit. Există diferențe din punctul de vedere al eligibilității și implementării.
- Termenele pentru pronunțarea deciziilor variază între trei și 12 luni, cu posibile prelungiri în cazuri complexe.
- În țările participante cu SDP-uri există un drept de depunere a unor contestații, cu excepția Regatului Unit, unde solicitanții se pot adresa Ministerului de Interne în vederea unui control administrativ, iar controlul judiciar este disponibil doar pentru chestiuni de drept.
- Majoritatea țărilor oferă dreptul de ședere și le emit documente de identitate solicitanților, o serie de țări oferind și protecție contra expulzării în timpul SDP. De asemenea, unele țări oferă și îngrijiri medicale de urgență și libertatea de circulație pe teritoriul. Republica Moldova și Georgia le acordă solicitanților și dreptul la muncă.

Recomandări

- ✓ Luați măsuri pentru a asigura accesul facil la proceduri, inclusiv prin acceptarea solicitărilor la nivel regional și local, eliminarea taxelor și a termenelor limită de depunere.
- ✓ Includeți garanții procedurale esențiale în SDP, printre care dreptul la interviuri individuale, acordarea de consiliere și asistență juridică gratuite, furnizarea de servicii de interpretariat și consiliere în cadrul procedurii și dreptul de a depune contestații.
- ✓ Autorizați autoritățile să inițieze SDP-urile din oficiu atunci când primesc sesizări din partea persoanelor apatride, în special în cazul copiilor neînsoțiți și al persoanelor cu vulnerabilități.
- ✓ Asigurați-vă că sunt evaluate atât solicitările de acordare a statutului de refugiat, cât și cele de solicitare a statutului de persoană apatridă și că ambele statute sunt recunoscute în mod explicit, după cum este cazul, oferind posibilitatea de suspendare a SDP-urilor pentru garantarea confidențialității.
- ✓ Acordați solicitanților de SDP dreptul legal de ședere, protecție contra expulzării, libertatea de circulație și documente de identitate în timpul procedurii.
- ✓ Aveți în vedere acordarea de drepturi suplimentare, cum ar fi dreptul la muncă, accesul la serviciile medicale primare și educație de bază, persoanelor care solicită acordarea statutului de apatridie.

C) Evaluarea solicitărilor de acordare a statutului de persoană apatridă

Bună practică: evaluarea solicitărilor de acordare a statutului de persoană apatridă în Franța

Dna Magali Andry, Responsabila Biroului pentru persoane apatride din cadrul Biroului pentru protejarea refugiaților și a persoanelor apatride din Franța (OFPRA), a prezentat practicile de evaluare a probelor din Franța. Ea a explicat că sarcina probei este împărțită între solicitant și OFPRA, iar asistenții sociali au acces la o serie de resurse pentru evaluarea unei solicitări, inclusiv la legislația privind naționalitatea, de la direcția de investigații a Biroului, precum și la informații obținute de la birourile consulare din țările relevante. Deși interviurile nu sunt obligatorii conform procedurii din Franța, dna Andry a explicat că acestea sunt organizate de cele mai multe ori și că joacă un rol esențial în colectarea de probe suplimentare și informații cheie pentru evaluarea solicitării.

Aspecte cheie

- În majoritatea țărilor în care există SDP, sarcina probei este împărțită între solicitant și autorități, inclusiv în Franța, Ungaria, Republica Moldova, Georgia și Spania.
- Majoritatea țărilor adoptă un standard al probei similar cu cel aplicabil în cazul determinării statutului de refugiat, unde apatridia trebuie stabilită „în limite rezonabile”.
- În cazul solicitanților minori, se aplică principiul interesului superior al copilului. În unele țări, se iau măsuri pentru instituirea custodiei legale a copiilor neînsoțiți.
- A existat un consens că persoanele apatride se confruntă cu dificultăți la prezentarea de documente doveditoare în susținerea solicitării lor și că determinarea ar trebui să includă, prin urmare, o analiză a țării de origine a solicitantului și/sau proveniența părinților. Probele pot fi colectate și prin interviuri.
- Declarațiile martorilor nu sunt în general luate în considerare în timpul SDP, dar pot fi utilizate în cadrul procedurilor referitoare la stabilirea reședinței sau a identității, acesta fiind cazul Georgiei și al Ucrainei.
- Unele țări acceptă documente expirate ca dovadă pentru lipsa unei naționalități, dacă documentația nu poate fi reînnoită, în timp ce altele contactează autoritățile străine pentru verificări.
- Participanții au fost de acord că poate fi dificil să se obțină informații din partea autorităților străine cu privire la naționalitatea solicitanților, ceea ce cauzează adesea întârzieri în cadrul procesului. O serie de țări au proceduri și termene specifice pentru gestionarea lipsei de răspuns din partea autorităților străine.

În Republica Moldova, autoritățile consideră că un solicitant nu este cetățean al unei țări dacă nu se primește niciun răspuns în termen de 12 luni de la solicitarea inițială. În mod similar, în Italia, lipsa unui răspuns din partea autorităților străine este interpretată ca un răspuns negativ. În Regatul Unit, intervalul de timp în care se așteaptă un răspuns din partea autorităților străine este decis în funcție de fiecare caz în parte, pe baza termenelor în care autoritățile străine răspund în general la solicitări similare. În Georgia, autoritățile decid în favoarea solicitantului dacă informațiile nu sunt primite de la autoritățile străine până la finalizarea procedurii.

- Legislația străină este colectată și analizată în diferite moduri, inclusiv prin cercetare, informații din surse publice, solicitări adresate ambasadelor străine și Ministerului de Externe. Multe țări se adresează și UNHCR pentru informații, cu precădere în cazuri complexe.
- Unele țări, cum ar fi Bulgaria, Ungaria și Regatul Unit, au colaborat cu UNHCR pentru a-și îmbunătăți procesele decizionale, prin audituri de asigurare a calității SDP-urilor lor.

Recomandări

- ✓ Împărțiți sarcina probei între solicitant și autorități la evaluarea solicitărilor de acordare a statutului de persoană apatridă.
- ✓ Aliniați standardul probei cu cel aplicabil determinării statutului de refugiat, solicitând probe „rezonabile” pentru stabilirea apatridiei.
- ✓ Aplicați o abordare flexibilă atunci când solicitați informații din partea autorităților străine cu privire la naționalitate și țineți cont de faptul că lipsa unui răspuns poate genera întârzieri în luarea unei decizii.
- ✓ Aveți în vedere aplicarea prezumției de nevinovăție în lipsa unui răspuns din partea autorităților străine pentru perioade lungi de timp și tratați solicitanții ca nefiind cetățeni ai țării respective, până la proba contrarie.
- ✓ Stabiliți mecanisme de asigurare a calității pentru SDP-uri, urmând exemplul Bulgariei, Ungariei și Regatului Unit.

D) Drepturile conferite la recunoașterea statutului

Bună practică: accesul la diferite drepturi pentru cei cărora li se recunoaște statutul de persoană apatridă în Spania

DI. Alberto Barcenilla, Funcționar în cadrul Secțiunii pentru persoane apatride a Biroului pentru solicitanții de azil și refugiați din Spania, a explicat că cei cărora li se recunoaște statutul de persoană apatridă în Spania au dreptul la un permis de ședere și de muncă valabil timp de cinci ani, la un document de călătorie, la liberă circulație, la libertatea de întrunire și la asigurare socială, locuință, precum și dreptul de a participa la chestiunile publice. Comunitățile autonome din Spania au libertatea de a oferi servicii suplimentare persoanelor apatride, cum ar fi accesul la servicii medicale și educație.

Aspecte cheie

- Majoritatea țărilor cu SDP-uri existente acordă drepturi de ședere persoanelor cărora li se recunoaște statutul de apatrid, inclusiv Turcia (Carte de identitate reînnoibilă pentru persoane apatride, valabilă doi ani), Regatul Unit (permis de ședere valabil cinci ani), Spania (permis de ședere valabil cinci ani care poate fi reînnoit, cu drept de muncă), Georgia (acordarea automată a permisului de ședere pentru trei ani, reînnoibil pentru alți trei ani), Republica Moldova (permis de ședere permanent), Franța (permis de ședere temporar care se emite o dată pe an, poate fi prelungit la patru ani și transformat într-un permis de ședere valabil timp de 10 ani) și Ungaria (permise de ședere umanitare pentru până la trei ani, cu posibilitatea de a solicita reședință permanentă).
- Unele țări, inclusiv Republica Moldova, oferă drepturi suplimentare, cum ar fi dreptul la servicii medicale, educație și asistență socială. În Georgia, persoanele apatride se bucură de aceleași drepturi ca și cetățenii, cu excepția anumitor drepturi politice.
- Unele țări cu SDP-uri dedicate oferă persoanelor apatride modalități de obținere a dreptului de ședere, cum ar fi Estonia, care are o procedură ad-hoc pentru obținerea permisului temporar de ședere, și Irlanda și România, unde persoanele apatride sunt canalizate prin sistemul de acordare a azilului.
- Toate țările le oferă persoanelor apatride documente de călătorie, în general, după recunoașterea acestui statut.
- Mai multe țări facilitează naturalizarea persoanelor apatride prin termene mai scurte de acordare a dreptului de ședere comparativ cu cele aplicabile altor cetățeni străini, cum ar fi Bulgaria, Ungaria, Italia și Ucraina, în timp ce alte țări scutesc persoanele apatride de alte cerințe aplicabile pentru obținerea cetățeniei, cum ar fi testele de cunoștințe sau de limbă, acesta fiind cazul Muntenegrului și al Armeniei. În Georgia, s-a renunțat la taxele de naturalizare pentru persoanele apatride.

Recomandări

- ✓ Emiteți permise de ședere reînnoibile pentru persoanelor apatride cu statut recunoscut, însoțite de dreptul la muncă, accesul la servicii medicale și asistență socială, precum și de toate celelalte drepturi conferite prin Convenția din 1954.
- ✓ Explorați opțiunile pentru naturalizarea facilitată a persoanelor apatride, cum ar fi renunțarea la taxe, reducerea cerințelor de reședință și adoptarea flexibilității cu privire la limbă și alte cerințe.

3. Concluzii și măsuri viitoare

Consultările au evidențiat o nevoie de consolidare suplimentară a procedurilor pentru determinarea statutului de persoană apatridă (SDP), de îmbunătățire a accesului la SDP, inclusiv prin optimizarea procesului de informare referitoare la procedură a solicitantului apatrid, precum și de o mai bună coordonare între determinarea statutului de refugiat și a celui de persoană apatridă.

Printre principalele dificultăți identificate pe parcursul Consultărilor se numără capacitatea limitată a autorităților de aplicare a legii de identificare a potențialelor persoane apatride și accesul limitat al persoanei apatride la informații privind SDP.

Consultările au identificat și practici pozitive, cum ar fi inițiere SDP din oficiu și importanța consilierii solicitanților pe parcursul procedurii. Alte practici pozitive includ rolul UNHCR în sprijinirea procesului de stabilire a SDP-urilor, valoarea adăugată a studiilor de cartografiere pe tema apatridiei, prelabile SDP, măsurile luate pentru asigurarea unui acces relevant la SDP și prezența garanțiilor procedurale esențiale, cum ar fi dreptul la un interviu, asistență juridică gratuită și dreptul de a depune contestație. În plus, Consultările au relevat că SDP-urile au ajutat guvernele să evalueze numărul și profilul persoanelor apatride de pe teritoriul lor, ca informații de pornire pentru luarea unor măsuri adecvate și a existat un consens între participanți că identificarea apatridiei poate contribui la prevenirea cazurilor viitoare de apatridie.

Deși SDP-urile oferă o soluție intermediară importantă pentru situația multor persoane apatride, este important ca acestora să li se asigure un traseu către naturalizare pentru soluționarea statutului lor de persoane apatride și pentru a li se oferi oportunitatea de a contribui la societate fără restricții. În acest scop, statele sunt încurajate să simplifice procedurile pentru facilitarea naturalizării. Mai multe țări fac acest lucru prin cerințe mai blânde pentru acordarea dreptului de ședere, eliminarea taxelor de depunere a solicitărilor și aplicarea flexibilității referitoare la limbă și alte cerințe.

Misiunile naționale UNHCR în Europa sunt în continuare disponibile pentru a acorda sprijin suplimentar statelor care dețin deja SDP-uri sau celor care sunt interesate să stabilească astfel de SDP, cu expertiză tehnică și facilitarea schimbului de bune practici între state.

Note finale

- 1 Convenția din 1954 privind statutul persoanelor apatride, https://www.unhcr.org/ibelong/wp-content/uploads/1954-Convention-relating-to-the-Status-of-Stateless-Persons_ENG.pdf
- 2 Planul global de măsuri UNHCR pentru eradicarea apatridiei, 2014-2024, <https://www.refworld.org/do-cid/545b47d64.html>
- 3 Argentina, Brazilia, Chile, Columbia, Costa Rica, Ecuador, Mexic, Panama, Paraguay și Uruguay în Americi; Kazahstan și Turkmenistan în Asia Centrală; Cote d'Ivoire în Africa și Filipine în Asia-Pacific.
- 4 Franța, Italia, Ungaria, Letonia, Spania, Republica Moldova, Georgia, Regatul Unit, Turcia, Bulgaria, Muntenegru, Ucraina, Islanda, Albania, Țările de Jos. De asemenea, Kosovo (SC Res 1244 (1999)) are o SDP implementată.
- 5 Campania UNHCR #IBelong pentru eradicarea apatridiei, <https://www.unhcr.org/ibelong/>
- 6 Rețeaua europeană pentru apatridie este o alianță a societății civile, formată din peste 170 de organizații și experți individuali din 41 de țări; consultați: <https://www.statelessness.eu>.